

OPPONENSI VÉLEMÉNY

Cseke Zoltán László:

A KÖZÖSSÉGI PIACSZABÁLYOZÁS ESZKÖZEI ÉS HAZAI ALKALKMAZÁSUK LEHETŐSÉGEI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ INTERVENCIÓRA

című doktori (PhD) értekezéséről.

Az értekezés témájának újszerűsége, jelentősége:

A Jelölt témaválasztásának aktualitása több oldalról is alátámasztható. Egyfelől, a kereslet, mint a klasszikus közgazdaságtanban megfogalmazott „láthatatlan kéz” termelést befolyásoló szerepe előre nem tervezhető, így az egyes termékek, szolgáltatások esetében hiányt, máskor pedig többletet eredményezhet a szabad piac hullámozása. A piac szabályozásának kérdése – főleg az 1929-33-as világválság óta – már nem úgy merül fel, hogy szükség van-e rá, hanem annak mértéke a kérdéses. A piac szabályozására – ha tetszik, ha nem – szükség van. A mezőgazdaságban különösen érzékeny ez a terület, hiszen az Unió (korábban EGK) éppen a túlzott feleslegek kezelése miatt kényszerült változtatni a Közös Agrárpolitikán (KAP). A kvótarendszer bevezetése és az intervenció alkalmazása a hatékony piacszabályozást hivatott szolgálni.

Hazánkban a rendszerváltás óta az agrárágazat GDP-ből való részesedése és a foglalkoztatási struktúrában betöltött szerepe folyamatosan csökkent. A magyar gazdaságban elfoglalt helye azonban figyelemre méltó, hiszen a vertikális kapcsolatok révén körvonalazódó agrobusiness, valamint a külkereskedelmi egyenlegben betöltött szerepe is ezt támasztja alá. Nem túlzás azt mondani, hogy minden család kötődik valamilyen szinten a mezőgazdasághoz. Magyarországon a mezőgazdasági adottságok az Európai Unióban a legjobbak.

A témaválasztás másik aktualitását az adja, hogy a magyar termelők mennyire hajlandóak szövetkezni. A Lajtán túl már régen felismerték ennek előnyeit és több országban is hatékonyan működnek a különböző szövetkezetek. Nálunk – a nem is olyan régmúlt történelmének egyes fejezetei miatt – ez nehézkesen és nagyon sokszor gyanakodva működik, ha egyáltalán működik.

A fent említett két kérdéskör összekapcsolása egy izgalmas és érdekfeszítő vizsgálat alapja, ami bizonyítja Jelölt bátorságát és a kérdéskörben való gyakorlati jártasságát.

A feldolgozott szakirodalom színvonala:

Jelölt a végleges változatban 97 hivatkozott szakirodalmat és 8 internetes honlapot tüntet fel irodalomjegyzékében. A munkahelyi vitára leadott változathoz képest ez jelentős (több mint 15%-os) bővülést mutat, hiszen ott még 84 forrás szerepel. A hivatkozások pontosak, visszakereshetőek a szövegben és - nagyon helyesen - több statisztikai írást is feltüntet a bibliográfiában. A Szerző szakértelme, egyéni véleménye jól nyomon követhető az általa feldolgozott témakörben.

A választott adatbázis és módszertan:

Munkájában hazai és nemzetközi szakirodalmi elemzéseket, szakértői véleményeket dolgoz fel, valamint kérdőíves adatgyűjtést is végzett. Kutatásait mélyinterjúk készítésével is kiegészítette. Az adatok rendezését és elemzését Excel és SPSS programcsomagokkal végezte.

A módszerek közül a következőkre helyezett hangsúlyt:

- Egyrészt az egyszerűbb (descriptív) módszerek közül főként a megoszlási viszonyszámokat alkalmazza.
- Másrészt a bonyolult matematikai-statisztikai módszereket tárházából a keresztábra elemzést használja, annak tesztelésével (szignifikancia-vizsgálatokkal) együtt.

A 60. oldalon kezdődő 3.1. alfejezet címében az alkalmazott módszerekre utal, azonban itt csak a kérdőíves felmérésre vonatkozó tudnivalók vannak. A módszereket a 12. oldalon kezdődő 1.2.2. alfejezet tartalmazza, itt azonban hiányoltam az egyszerűbb módszerekre való utalást.

Táblázatok, ábrák:

A dolgozat mellékletek nélkül 60 számozott ábrát tartalmaz, ami a korábbi 56-hoz képest bővülést jelent. A táblázatok száma is növekedett a műhelyvita anyagában lévő 30 táblázathoz képest, a végleges változat már 33 számozott táblázatot számlál. Ezek többnyire pontosak, hűen tükrözik Jelölt mondanivalóját. A munkahelyi vita során kifogásolt részeket a Jelölt javította. Az ábrák és táblázatok informatívak, jól kifejezik a Jelölt mondanivalóját.

A dolgozat szerkezeti felépítése, külső megjelenése:

A dolgozat struktúrája megfelel a Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola szabályzatában rögzített kívánalmaknak. A munka jól tagolt, a fejezeteket és a fejezetrészeket a Jelölt decimális rendszerben, jól áttekinthetően osztja fel.

A következtetésekkel, javaslatokkal, új tudományos eredményekkel és az összefoglalással együtt a disszertáció 131 számozott oldalból áll, ami szintén bővülést jelent (az eredeti változat 116 oldalas volt). Jelentősen kibővítette a dolgozat fő fejezetét (3. fejezet), 51 oldal helyett 62 oldalon ismerteti az eredményeit. Ez mutatja Jelölt önálló kutatómunkára való képességét.

A dolgozat struktúrája, a fejezetek egymáshoz viszonyított terjedelme egy arányaiban is megfelelő munkát jelez.

Néhány részletes észrevétel:

Az opponens általános véleménye, hogy Jelölt javította a munkahelyi vitán kifogásolt részeket, így csak pár apró észrevétele maradt.

Több esetben előfordul, hogy a táblázatokban lévő csoportosítások nem felelnek meg az átfedés mentesség követelményének. Ilyenek például a 13., és a 27. számú táblázatok.

Helyesírási hiba csak elvétve található a végleges változatban (pl. 84. oldal).

Jelölt a munkahelyi védésen kifogásolt módszerek helyett – helyesen - a Pearson-féle korrelációs együtthatót használta elemzéseinek elvégzésére. A 79. oldalon található 18. ábrához tartozó elemzés eredményének értékelésekor nem világos, hogy az alapítás évét hogyan vette számításba a Jelölt.

Új tudományos eredmények:

A Jelölt az új tudományos eredmények tekintetében megfogadta opponensek véleményét és átdolgozta azokat. A végleges változatban 4 új tudományos eredményt sorol fel, ezek lényege a következő:

- Pozitív összefüggés mutatható ki a vizsgált gazdaságok vezetőinek képzettsége és az integrációba való szerveződési hajlandóságuk között.
- Pozitív összefüggés mutatható ki a vizsgált gazdaságok területe és az integrációba való szerveződési hajlandóság között.
- Erős pozitív kapcsolat van a vizsgált gazdaságok területének mérete és a rendelkezésre álló raktárkapacitás nagysága között.
- Erős pozitív kapcsolat van a vizsgált gazdaságok területének mérete és az alkalmazotti létszám között.

Jelölt beépítette az újonnan lefutott elemzéseinek eredményeit. Mind a 4 eredményt helytállónak tartom.

Általános vélemény:

A dolgozat a **Jelölt saját** kutatásain alapuló **munkája**.

A disszertáció **új tudományos eredményeit a fenti megállapításokkal fogadom el és javasolom azok kiegészítését a vizsgálati eredmények alapján.**

A Jelölt **publikációs tevékenysége megfelel** a Pannon Egyetem Gazdálkodás-és Szervezéstudományok Doktori Iskola Tanácsa által előírt **követelményeknek.**

Mindezek alapján Jelölt munkáját nyilvános védésre javasolom, és eredményes védés esetén a számára a doktori (PhD) fokozat odaítélését támogatom.

Veszprém, 2011. november 5.

Dr. habil. Molnár Tamás
egyetemi docens